

ROLA ROLNIKA, BY UPADKU UNIKAŁ

„Rola rolnika, by upadku unikał” – pod tym hasłem Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego prowadzi w 2023 roku większość swoich działań prewencyjnych. „Upadki osób” to grupa zdarzeń wypadkowych, do których najczęściej dochodzi podczas pracy w gospodarstwach rolnych. W 2022 roku Kasa wypłaciła 8 836 jednorazowych odszkodowań za wypadki przy pracy rolniczej, z czego 4 343 dotyczyło „upadków osób”, co stanowiło 49,2% wszystkich wypłaconych odszkodowań. W ich wyniku 8 rolników straciło życie.

Do upadków osób dochodzi najczęściej na nawierzchni podwórzy, pól, ciągów komunikacyjnych – zwłaszcza jesienią i zimą. Spowodowane to jest m.in. mniejszą ilością światła dziennego w ciągu doby, opadami deszczu i śniegu oraz spadkiem temperatury poniżej 0 °C. Nawierzchnie obejść stają się śliskie, co jest szczególnie niebezpieczne, gdy rolnicy poruszają się po nieoświetlonych ciągach komunikacyjnych i w niewłaściwym obuwiu. Liczną grupę stanowią także upadki z wysokości, tj. drabin, schodów, podestów, strychów, poddaszy, drzew, ciągników, przyczep i maszyn rolniczych oraz wypadki na nawierzchni w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych. Upadki te powodują długotrwałą niezdolność do pracy, niepełnosprawność, a czasem nawet śmierć.

Wypadki przy pracy nie są dziełem przypadku, ani też nie są nieuniknione. Spowodowane są one skumulowaniem nieprawidłowości w środowisku pracy. Z analiz Kasy wynika, że do zdarzeń z grupy „upadek osób” dochodzi głównie wskutek:

- złego stanu nawierzchni podwórzy (nierówne, śliskie, grząskie),
- nieużywania odpowiedniego obuwia roboczego,
- niedostatecznej koncentracji uwagi na wykonywanej czynności,
- niekorzystania lub nieprawidłowego sposobu wchodzenia i schodzenia z drabin, podestów i rusztowań podczas pracy na wysokości, nieprawidłowo skonstruowane drabiny (np. brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.),
- wad konstrukcyjnych budynków, schodów i stanowisk zwierząt, niezabezpieczonych otworów zrzutowych i kanałów gnojowych, progów w otworach drzwiowych, różnic poziomów powierzchni,
- nieprawidłowego sposobu wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep i wozów.

Większości wypadków przy pracy można zapobiec, jeśli zostaną wcześniej podjęte odpowiednie działania prewencyjne. Warto pamiętać, że poprawa bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym nie zawsze wiąże się z koniecznością angażowania dużych środków finansowych. Bardzo często wystarczy świadomość zagrożeń występujących w gospodarstwie oraz konsekwentne ich eliminowanie. Wystarczy, by rolnik podjął odpowiednie działania prewencyjne, zgodnie z hasłem

kampanii na rzecz zapobiegania upadkom osób w gospodarstwach rolnych, tj. „Rola rolnika, by upadku unikał”.

To, czy prace rolnicze będą bezpieczne, zależy przede wszystkim od Ciebie!

Rolniku, zmniejsz ryzyko upadku:

- Utwardź i wyrównaj podwórze gospodarstwa, zachowuj porządek w obejściu, dbaj o stan techniczny ciągów komunikacyjnych, stosuj nawierzchnie antypoślizgowe, dbaj o ich czystość, właściwe rozmieszczenie i oświetlenie, odprowadzaj wody opadowe, a zimą na bieżąco likwiduj śliskość nawierzchni poprzez usuwanie śniegu, posypywanie piaskiem lub solą oblodzonej warstwy.
- Używaj właściwego obuwia roboczego, które zmniejszy niebezpieczeństwo poślizgnięć i potknięć, przylegające do kostki z protektorowaną podeszwą i usztywnieniem kostki oraz zabezpieczeniem palców np. w postaci metalowego noska. Oczyszczaj buty po zakończeniu pracy.
- Korzystaj z drabinek, schodków, pomostów montowanych przy maszynach, kabinach, przyczepach. Pamiętaj o wchodzeniu i schodzeniu z maszyn i urządzeń rolniczych twarzą do szczebli. Dbaj o czystość schodów i drabinek. Ustawiaj maszyny i urządzenia rolnicze na równej, utwardzonej powierzchni - najlepiej w garażu, pod wiatą lub w innym wydzielonym miejscu.
- Przestrzegaj zasad bhp podczas prac remontowo - budowlanych w gospodarstwie. Prace na wysokościach wykonuj na stabilnych podestach zabezpieczonych barierkami. Stosuj sprzęt chroniący przed upadkiem z wysokości, odpowiedni do rodzaju i warunków wykonywanej pracy, np. szelki bezpieczeństwa.
- Używaj odpowiednich, bezpiecznych drabin oraz podestów z barierkami ochronnymi do prac na wysokości. Wchodź i schodź zawsze przodem do drabiny. **Drabina** używana w obejściu gospodarskim powinna być bezpieczna: wykonana z mocnych podłużnic, których odległość jednej od drugiej wynosi minimum 0,3 m; z mocnymi szczeblami, przymocowanymi do podłużnic w odstępach nie większych niż 0,3 m; wyposażona w zabezpieczenie przed przechyleniem, odchyleniem do tyłu i poślizgiem: u góry – haki zaczepowe, u dołu – zakończenie gumowe lub ostre, dostosowane do podłoża; wyposażona dodatkowo w uchwyty służące do przytrzymywania się w czasie wchodzenia i schodzenia. Przy korzystaniu z drabin przenośnych pamiętaj, żeby kąt nachylenia drabiny nie przekraczał 65°–75° ze względu na możliwość odchylenia do tyłu. Drabinę w pozycji pionowej montuj na stałe w odległości co najmniej 0,15 m od ściany, aby możliwe było swobodne i pewne stawianie stopy na szczeblach. Podczas prac na drzewach korzystaj z różnego rodzaju bezpiecznych drabin (rozstawnych, wysięgnikowych). Mocuj je stabilnie do drzewa i unikaj stawiania na konarach oraz gałęziach.
- Zachowaj szczególną ostrożność przy posługiwaniu się drabinami w pobliżu napowietrznych przewodów elektrycznych.
- Wyposaż schody i otwory zrzutowe w poręcze i balustrady, zabezpieczaj otwory przykrywkami. Schody powinny być mocne, zawsze czyste, wykonane z antypoślizgowego materiału i wyposażone w wygodne poręcze umieszczone z obu stron na wysokości 1,1 m – jeżeli mają powyżej 5 stopni. Najbardziej bezpieczne są schody o kącie nachylenia 30°, o wysokości 0,17 m i głębokości około 0,29 m. Włazy stropowe zabezpiecz od góry barierką na wysokości 1,1 m oraz listwą zaporową przypodłogową o wysokości 0,15 m, chroniącą przed wypadnięciem w razie poślizgnięcia. Włazy ściennie zabezpiecz uchylną barierką chroniącą przed wypadnięciem. Przy włączach stropowych i ściennych na strychy przymocuj boczne uchwyty ułatwiające wchodzenie

i schodzenie z drabiny, oraz uchwyt do zaczepiania drabiny, a w przypadku używania schodów – poręcze. Sprawdzaj stan schodów do domu i budynków inwentarskich po nocnych przymrozkach, gdyż mogą być śliskie.

- Wszelkie prace wymagające wchodzenia do zbiorników gnojowicy czy szamb powinny być wykonane z asekuracją drugiej osoby.
- Progi i nierówności oznacz tak, aby były widoczne dla osób poruszających się po gospodarstwie, np. poprzez pomalowanie intensywnym kolorem.
- Utrzymuj w dobrym stanie podłogi pomieszczeń, usuwaj nierówności, wystające gwoździe itp. Narzędzia składaj w wyznaczonych stałych miejscach, aby zapobiec ich przypadkowemu upadkowi lub potknięciu się o nie.
- Znajdujące się w obrębie podwórka miejsca stwarzające zagrożenie należy odpowiednio zabezpieczyć.
- Używaj pasów transportowych lub taśm do zabezpieczenia transportowanych materiałów. Przewoź osoby wyłącznie środkami transportu do tego przystosowanymi, nigdy na ładunkach objętościowych, błotniku ciągnika czy zaczepach. Przed przystąpieniem do zwózki materiałów objętościowych ciągnikiem, ustal sposób porozumiewania się między kierującym, a osobą układającą ładunek na przyczepie, aby każdy ruch ciągnika był sygnalizowany, a tym samym bezpieczny. Opuszczaj przyczepę po drabinie.
- Zaplanuj swoją pracę, rób przerwy na odpoczynek, nie pracuj kiedy jesteś chory, zmęczony, zestresowany lub pod wpływem alkoholu, środków psychotropowych albo odurzających.

Sprawdź czy pracujesz bezpiecznie – Przeprowadź w swoim gospodarstwie ocenę ryzyka wypadków z grupy „upadek osób” w oparciu o [listę kontrolną](#).

Opracowano w PT KRUS w Ropczycach na podstawie materiałów i wydawnictw Biura Prewencji z Centrali Kasy.

Marek Ziobro

Kierownik

Placówki Terenowej KRUS w Ropczycach